

P. 2032

Leh Jelstov M. 4. 1944

Leto II.

št. 3.

SLOVENKA



GLASILO SLOVENSKE PROTIFAŠISTIČNE ŽENSKE ZVEZE
ZA PRIMORSKO.

MAREC 1944



PRVO ZASEDANJE

PRVEGA SLOVENSKEGA PARLAMENTA.

Med največja čudesa slovenskega narodnega prebujenja spada prav gotovo zgodovinski dogodek - prvo zasedanje slovenskega parlamenta, Slovenskega Narodno Osvobodilnega Sveta. Po več kot tisoč letih hlapčevanja in nevesele preteklosti, po vseh težkih borbah s sosedi lačnimi naše zemlje, po najbolj divjih in brezobzirnih poizkusih nemških in italijanskih fašistov, da bi nas razkosali in uničili, pomeni ta dogodek vstajenje slovenske narodne skupnosti in začetek nove slovenske državnosti v veliki, demokratični državi vseh svobodnih in enakopravnih jugoslovanskih narodov - v novi, federativni Jugoslaviji.

Prvo zasedanje prvega slovenskega parlamenta je prav gotovo edinstveno v zgodovini narodov. V sredi takozvane Hitlerjeve trdnjave, na ozemlju, ki ga branijo junaške partizanske brigade, so se zbrali predstavniki iz vseh slovenskih pokraji, Štajerci, Korošci, Gorenjci in Primorci, da združijo svojo voljo v oblikovanje skupne usode združene slovenske skupnosti. Eni iz vrst borcev iz brigad in divizij, drugi iz osvobojenih delov Slovenije, tretji tudi iz krajev, kjer še gospodari okupator, zastopniki vseh slojev in poklicev, politični delavci in gospodarski strokovnjaki, delavci, kmetje, izobraženci, tovariši, tovarišice. Da, tudi tovarišice, naše najboljše, najbolj prekaljene in požrtvovalne žene, ki so bile izvoljene na prvem zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju. Vsem zbranim se je odražala na obrazih predanost naši veliki stvari, vsem se je zrcalila v očeh odločnost, resnost in želja pomaga

ti trpeči domovini. Njihova pot do narodnega zaupanja je bila polna preizkušenj in nesebičnega dela. Nikogar od njih ni pripeljala na to mesto špekulacija, žeja za dobičkom in bogatimi dohodki, ki so nekoč deževali lažnim poslancem in goljufivim kričačem v parlamentih. Izvolilo jih je ljudstvo, kot svoje najboljše, najsposobnejše predstavnike in jim je zaupala težko odgovornost v najtežjih dneh.

Delo ki ga je opravil na svojem prvem zasedanju SPOS je usodnega pomena za vso bodočnost slovenskega naroda. Na podlagi drugega zasedanja AVNOJ-a v Jajcu, ki je načrtovalo obrise nove Jugoslavije in bratskega sožitja jugoslovanskih narodov, smo se s sklepi prvega zasedanja slovenskega parlamenta Slovenci vključili v to državno federativno skupnost in oblikovali svojo državnost v novi Jugoslaviji. Potrjeno je bilo delo naše delegacije v AVNOJ-u, ki je sodelovala na zgodovinskem zasedanju v Jajcu, z navdušenjem je bila pozdravljena ustanovitev nove jugoslovanske skupnosti = pod vodstvom Nacionalnega Komiteta in genijalnega maršala Tita. Ustrezno pojmovanje jugoslovanske federacije so bili postavljeni pogoji za formiranje slovenskega Nacionalnega Komiteta kot slovenske narodne vlade. Utrdili so se temelji najbolj popolne in široke demokracije, po kateri si bo slovensko ljudstvo v novi bodočnosti samo krogilo svojo usodo skupaj z bratskimi jugoslovanskimi narodi. Proglašena so bila osnovna načela, ki bodo dajala v bodočnosti slovenskemu ljudstvu najširše demokratične pravice. Sprejeti so bili odloki za utrditev in dokončno izgradnjo slovenske narodne oblasti, odlok o razpisu volitev, o ustanovitvi zakonodajne komisije in verske komisije za reševanje vprašanj, ki so v zvezi z vero in cerkvijo nadalje komisije za ugotovitev zločinov okupatorjev in njihovih domačih po-

magačev. Po spojitvi Slovenskega Narodnega Sveta za Primorsko z organi celokupne slovenske narodne oblasti je bil z velikim navdušenjem soglasno izvoljen za člana predsedstva SNOS (za člana IO-OF)

p i s a t e l j t o v a r i š F R A N C E
B E V K

doseđanji predsednik Slovenskega Narodnega Sveta za Primorsko.

V imenu slovenskih mater in žena je med zasedanjem SNOS ocenila veliko pomembnost teh trenutkov za izgradnjo slovenske narodne oblasti tovarišica Marija Ivančičeva, ki je že na Kočevskem Zboru kot partizanska mati junakinja ganila srca vseh navzočih s svojo vzvišeno žrtvijo in čudovito ljubeznijo do slovenske domovine. Spomnila se je leta 1918, agitacijo za Jugoslavijo in silnega razočaranja slovenskih mater in žena nad državo, ki je takrat prodala stotisoče naših Slovencev v sužnost tujcem. Povdarila je razliko med novo Jugoslavijo, ki se poraja in v katero se vključuje slovenski narod po prvem zasedanju svojega parlamenta z besedami: "Mar ne bomo me slovenske matere in žene zaupale naši novi oblasti? Saj smo jo kupile z lastno krvjo, z lastnimi sinovi. Iz te krvi nam klije ta nova bodočnost..."

Nadalje se bili izglasovani ukrepi, ki naj uemerijo in načrtno vodijo naše gospodarsko, finančno, zdravstveno in prosvetno delo, tako odlok o zaščiti gozdov, o zaščiti semen, plemenske živine, obdelavi zemlje, pooblastilo za izdajo plačilnega bona in razpis narodnega davka ter odlok o ustanovitvi roditeljskih svetov. Vsi ti sklepi so se po predlogih, ki jih je stavilo predsedstvo SNOS uveljavili na podlagi obširne debate in prostega glasovanja. Ob koncu je bil ob silnem navdušenju odposlan topel pozdrav maršalu Titu, genialnemu vojskovodji in ustvaritelju nove Jugosla

vije, simbolu naše borbe, ki dviga tudi vse ostale zatirane in zaslužnjene narode na boj za osnovne državne nacionalne in človečanske pravice.

Ni pretirana samozavest nas Slovencev, če vidimo v prvem zasedanju svojega parlamenta drago cen in nadvse važen zgodovinski dogodek za izoblikovanje naše bodočnosti združene in svobodne Slovenije v novi federativni Jugoslaviji. Pravta ko visoko je ocenil pomen zasedanja navzoči predstavnik angleškega vojaškega odposlanstva, gospod major Jones, z besedami: "Vi, ki ste tu zbrani, ustvarjate nekaj tako velikega, da se tega morda niti sami ne zavedate. Moje mnenje je, da ustvarjate vzor države za ves zapadni svet...."

Bogdan Osolnik.

Ž I V E L P R V I S L O V E N S K I P A R -
L A M E N T !

CHURCHILLOV GOVOR

Dne 22. februarja je imel gospod Windston = Churchill, ministerski predsednik Velike Britanije v spodnji zbornici naslednji govor:

O J u g o s l a v i j i :

V Jugoslaviji dajemo pomoč maršalu Titu. Kljub najstrahotnejšim nemskim grozodejstvom in represalijem nad talci in podeželskim prebivalstvom - z ženami in otroki vred, imajo partizani kontrolo v svojih rokah. Nemci držijo glavna mesta in si prizadevajo, da bi funkcioniral železniški promet. Njihove kolone se pomikajo po deželi sem in tja, vendar držijo samo tisti teren, na katerem se nahajajo in nič drugega. Vse ostalo pri-

pada hrabrim partizanom.

Nemške izgube so zelo težke in kolikor se tiče sedanjih bojev, so mnogo višje, kakor izgube partizanov. Če pa računamo talce in civiliste, ki so jih Nemci hladnokrvno pobili, so seveda nemške izgube manjše kot pa partizanske. Ubijanje civilnega prebivalstva iz čiste želje po ubijanju samo večja nemške grehe in bomo morali mi zato še v večji meri obračunavati z Nemci. V Jugoslaviji sta dve glavni sili. Prvi so gverilski odredi pod poveljstvom generala Mihajloviča. Ti so prvi stopili v borbo in do neke mere predstavljajo oborožene sile stare Srbije. Nekaj časa po porazu jugoslovanske redne armade so te sile nadaljevale z gverilsko vojno. Mi jim nismo mogli poslati nobene pomoči ali materiala, razen tega, da smo jim vrgli nekaj gradiva z letali. Nemci so na vsako gverilsko aktivnost odgovarjali s streljanjem skupin 400 do 500 oseb v Beogradu. Žal pa moram reči, da je general Mihajlovič postopoma zašel tako daleč v stran, da so nekateri njegovi poveljniki sklepali sporazume z Italijani in Nemci, zaradi česar so jih Nemci in Italijani pustili na nekaterih področjih v miru. Četniki pa od takrat dalje niso napravili nič, ali v prav malo proti okupatorju. Tedaj se je pojavil na pozorišču nov in mnogo bolj učinkovit borec za svobodo. J e s e n i 1941 s o p a r t i z a n i m a r š a l a T i t a z a č e l i z besno in krvavo vojno za obstanek proti Nemcem in so z golimi rokami trgali orožje iz nemških rok.

Partizanske vrste so hitro naraščale. Niti nemške represalije, tudi če so se še tako krvavo izvrševale nad talci ali vaščani jih niso prestrašile. Partizanom je šlo za smrt ali svobodo. Kmalu so partizani začeli prizadevati Nemcem težke izgube in so postali gospodarji prostranih področij. Bili so pod spretnim vodstvom in so nas

topali po gverilskem načelu ter so postali za Nemce nevidni in smrtno nevarni. Danes so bili tu, jutri tam, bili so povsod. Nemci so začeli proti partizanom ofenzivo velikega obsega, toda partizani so jih vsakokrat dočakali in ko so bili obkoljeni, so pobegnili, potem ko so prizadeli sovražniku velike muke in izgube.

To gibanje je po številu kmalu prekosilo sile generala Mihajloviča. Ne samo Hrvatje in Slovenci temveč tudi veliko število Srbov se je pridružilo maršalu Titu, tako da ima danes pod seboj več kot četrť milijona mož in veliko količino orožja, ki je bilo odvzeto sovražniku ter ima organizirano znatno število divizij in korpusov. Tako je formiran ves pokret ne da bi izgubil svoje gverilske lastnosti, brez katerih ne bi mogel uspeti. Te sile držijo v tem trenutku v šahu najmanj 14 izmed 20 divizij (nemških) na Balkanskem polotoku.

Okrog in znotraj teh junaških borcev se je razvilo narodnostno in zedinjevalno gibanje. Komunistični element je imel čast, da je to gibanje začel. Toda, ko je to gibanje narastlo po moči in številu, je prišlo do procesa prilagojevanja in zedinjevanja, v katerem so prevladali nacionalni ideali. V maršalu Titu so našli partizani odličnega voditelja, ki si je pridobil že velike slave v boju za svobodo.

Žal, toda neizogibno so te sile prišle v nasprotje s silami generala Mihajloviča. Aktivnost partizanov je križala račune v sporazumnih Mihajlovičevih komandantov s sovražnikom. Mihajlovič je poskušal zadušiti te sile. Prišlo je do mnogih tragičnih borb in težkih naščevanj med ljudmi iste narodnosti in iste dežele. Te nesreče so prišle samo radi skupnega sovražnika.

Danes je število pristašev Tita mnogo višje od pristašev Mihajloviča, ki deluje v imenu kra

ljeve Jugoslovanske vlade. Danes so seveda parti-
zani maršala Tita edini ljudje, ki se učinkovito
bore proti Nemcem.

Že dolgo časa sem se živahno zanimal za gibanje maršala Tita in sem mu^{po} skušal ter mu poskušam tudi sedaj pomagati na vse načine. Moj mladi prijatelj kapitan Dicken, ki je zdaj podpolkovnik, se je spustil na jugoslovanska tla skoraj pred enim letom ter je bil celih 8 mesecev v Vrhovnem štabu maršala Tita. Pri neki priliki je ista bomba ranila maršala Tita in podpolkovnika Dickena. Od podpolkovnika Dickena smo dobili živ opis celotnih borb, v katerih je sodeloval, kakor tudi o njihovih voditeljih.

" Lansko leto pa sem poslal v Jugoslavijo že precej veliko vojaško misijo pod vodstvom generala Mac Leena. Danes lahko zagotovem spodnji zbornici, da bom storil vse, kar smo sposobni storiti, da bomo z vsemi močmi pomagali maršalu Titu in njegovim junaškim odredom."

" Ko sem bil bolan, mi je maršal Tito poslal pozdrav in odtlej naprej si stalno in prijateljsko dopisujeva. Mi ga bomo podpirali z vso močjo, ki jo imamo na razpolago v skladu z našimi drugimi glavnimi obveznostmi."

" Kakšen pa je v takšni situaciji položaj kralja Petra in jugoslovanske vlade v Kairu? Kot 17 letni otrok je kralj Peter ušel iz klešč namestništva in je z novo jugoslovansko vlado našel za točišče v naši deželi. Mi ne moremo na noben način pretrgati zvez z kraljem. On je brez dvoma izgubil ugled v očeh partizanov zaradi tega, ker je njegova vlada delala z Mihajlovičem in njemu podrejenimi komandanti. Mi na Britanskih otokih se držimo monarhističnega načela in smo okusili mnogo blagodati od ustavne monarhije, nimamo pa nobenega načelnega namena ali želje, da bi usiljevali našo idejo drugim državam. Kolikor se ti-

če nas, bodo narodi v mirnih razmerah lahko izrazili svojo voljo. Grki, Jugoslovani in Italijani bodo imeli popolno svobodo, da si uredijo obliko vladavine, kakor si jo želijo. Za enkrat je položaj nekoliko zapleten."

"Upam, da bom užival zaupanje spodnje zbornice, ko bom skupaj z ministrom za zunanje zadeve delal na rešitvi vprašanj, ki se bodo v tej situaciji pojavila, kolikor bo v moji moči v soglasju z našima zaveznikoma Sovjetsko Rusijo in Ameriko, ki že pošiljata svoje misije k marsalu Titu, kar moram z veseljem povedati."

"Naša čustva se ravnaajo po načelu, da imamo zaupanje v tiste, ki so ohranili svoje zaupanje v nas in da nadaljujemo brez predsodkov in ne glede na politična nagnenja s tistimi, ki se borijo proti nacizmu ter prizadevajo sovražniku največjo škodo."

O m e d z a v e z n i š k i h o d n o s i h :

Odnosaji med Veliko Britanijo, Ameriko in Rusijo so tako tesni, kakor niso še nikdar bili. = Stojimo pred velikimi dogodki, ko bomo podvzeli največje skupne operacije proti sovražniku. Padli bomo po sovražniku z morja, zraka in kopnega, kakor smo se dogovorili na konferenci v Teheranu. Udarili bomo z vsemi silami in sicer spomladi in poleti.

O N e m č i j i :

Vsi zavezniki zahtevamo od Nemčije brezpogojno kapitulacijo. Ta pojem pa ne znači zaslužnjenja ali pa uničenja nemškega naroda. Vsekakor pa leži v tem pojmu, da zavezniki ob brezpogojni kapitulaciji ne prevzamejo napram Nemčiji nobenih obveznosti. Zato za Nemčijo tudi ne more veljati Atlantska karta in se Nemci ne bodo mogli sklicevati na njo, če bodo prisiljeni odstopiti drugim

državam in narodom nekatera sv. ja ozemlja in pri
stati na popravila mej. Takrat ne bo mogoče uve-
ljavljati ugovorov proti zaveznikom, kakor je bi-
lo to koncem prve svetovne vojne, ko so se skli-
cevali na Wilsonovih štirinajst točk, češ, da bi
te morale veljati tudi za Nemčijo. Zavezniki no-
čejo biti vezani na Nemčijo na podlagi kakšne krav-
je kupčije. Razume pa se, da zavezniki napram Ne-
mcem ne bodo nastopali kot kaki barbari in da tu-
di ne nameravajo izbrisati Nemčije iz zemljevida.

V ostalem delu svojega govora je Churchill go-
voril o italijanskem bojišču, o zračni vojni, o-
Poljski in o koncu vojne.

IZJAVA

BORBENIH PRIMORK NA PRVI KONFERENCI .

Pripravljene smo vse delo in breme naše svete
borbe v zaledju prevzeti na svoja ramena. Vsi mo-
ški tovariši pa naj gredo v vojsko, naj gredo =
tja, kjer je mesto vsakega zavednega Slovenca.

Stopnjevale bomo svojo borbenost in požrtvo-
valnost do naše NOV, jo z vso močjo podpirale =
ter nudile najmočnejšo oporo naši narodni oblasti;

Biti hočemo desna roka našemu AVNOJ-u in ob-
ljubljam, da bomo čvale našo borbeno enotnost =
vsega slovenskega naroda, s tem bomo izpolnile =
naročilo našega velikega maršala in voditelja =
tovariša Tita.

Zborovalke na prvi pokrajinski
konferenci.

ŽENE ! SODELUJTE PRI IZGRADNJI SLOVENSKE NARODNE
OBLASTI !

ZEMLJA kličice

Obdelajmo sleherni košček zemlje - to je naše geslo letošnjo pomlad! Da bomo nasitili našo vojsko ob njenem poslednjem smrtonosnem naskoku na sovražnika, da bomo vrnili zdravje našim ranjenecem in vojnim bolnikom, da ne bodo trpeli pomanjkanja politični delavci v zaledju, da ne bo lačna družina, da nam bodo otroci rastle v krepke, srečne ljudi, da bodo pogoščeni tisoči interni - rancev in izseljencev, ki se bodo vrnili na svoje opustošene domove, da ne bo shramba prazna, ko se bodo po končani zmagi vrnili naši junaki na svoje domove!

Na mozevo mesto si stopila v gospodarstvu Ti, žena, na tvoja ramena so padle vse neštete skrbi za družino, za hišo, za polje in gozd, za celotno kmetijo. To je velik prakrat v življenju vasi in kmečkega dela.

Mož je prijel za puško - žena za plug, fant za mitraljez - dekle za kramp. Mora tako biti, če hočemo doseči svobodo, zakaj le ona zemlja, ki bo vsa prepojena s krvjo in znojem prerita in prekopana, bo svobodna. Le na taki zemlji si bodo svobodni ljudje urejali svoje življenje po lastni volji.

Slovenske žene so razumele svoje naloge, ki jim jih nalaga ta težki čas. Žene srečaš pri oranju njiv, vidiš jih pri obdelavi vinogradov, v hlevu pri živini, pri vsakem delu.

Včasih si se, slovenska žena, z možem pogovorila o vseh težavah in vprašanjih, ki jih je prinašalo delo: kje bosta kaj sejala, sadila, kje bosta nabavila to in ono, kdo vam bo pomagal pri izvršitvi dela i. t. d. Danes išči pomoči in nasveta pri svojih sosedah. V a š k a s k u p -

nost naj bo tista, ki bo nadomeстила družinsko. Z medsebojno pomočjo bomo prebredli težave in skrbi, ki so nad nami vsemi. Odbori SPŽZ naj bodo iniciatorji - organizatorji dela. Organi oblasti Osvobodilne fronte bodo storili vse, da se bo moglo delo na polju izvršiti in z organiziranjem delovne fronte na vasi se bo obdelala vsa zemlja, da bodo imeli naši borci dovolj hrane in da bo dovolj hrane tudi za dom.

Slovenska žena! Uveljavi svojo besedo v vaškem odboru in podpri ustanovitev delavnih čet na vasi! V skupnosti je naša moč, enotnost rodi uspehe.

Ne pozabi tudi na tisti del kmetistva, ki ga je doslej imela kmečka žena na skrbi: prašičjereja, perutninarstvo in vrtnarstvo. Dobro krmi in neguj prašiče, da bo dovolj maščob za prihodnjo zimo. Nastavi takoj čim več dobrih kur nesnic, da dobiš piščeta ze zgodaj spomladi. Posej in posadi čim več zelenjave, ki vsebuje potrebne snovi za našo prehrano.

Naj tvoje delo letošnje pomlad dokaže vso lju bezen, ki jo zaslužijo naši borci in ki jo zasluži naša trpinčena zemlja. Ko boš obdelala vrt, ne pozabi na rože! Slovenska hiša naj bo okrašena za veliki praznik in partizan ki pojde mimo = tvoje hiše naj dobi pušelo za spomin!

Glavni odbor

Slovenske protifašistične ženske zveze .

NAŠA VOJSKA IN NAŠI OTROCI NE SMEJO TRPITI PO-
MANJKANJA ! ZATO NE SME OSTATI NITI PED NAŠE ZEM-
LJE NEOBDELANE !

DROBTINICE IZ NAŠE ŽENE

" Slovenska delegacija se vrača z drugega
zasedanja AVNOJ-a "

S tako novico so presenetili Belokranjke, ko so bile na svojem drugem okrožnem zborovanju. V vasi se je ustavila slovenska delegacija za AVNOJ, ki se je vračala z zasedanja v Jajcu. Planile smo kvišku, debata je bila za hip prekinjena in ugibale smo, kaj so naši odposlanci prinesli slovenskemu narodu z zasedanja. In glej, ni trajalo dolgo, ko so se odprla vrata in celotna delegacija je kljub veliki utrujenosti po dolgem potovanju stopila v našo sobo. Po prisrčnih pozdravih nam je tovariš Boris Kidrič, sekretar IOOF z ognjevitimi besedami podal kratek pregled sklepov zgodovinskega zasedanja v Jajcu. Govoril je o čudežnem bratstvu narodov Jugoslavije ki si je skovalo v krvavih težkih preizkušnjah naše borbe. Govoril je o veliki ljubezni s katero so bili sprejeti odposlanci vseh narodov povsod, kamor so prišli. Ni bilo kraja, kjer bi jih ne sprejeli z viharnim navdušenjem, saj so vedeli da so odposlanci govorili, sklepali in odločali v njihovem imenu. Vedeli so da pomenjajo sklepi zasedanja prelom s staro, gnilo Jugoslavijo in da se je rodila nova, svobodna domovina.

Na konferenci je spregovorila tudi tovarišica Mica Slander, edina slovenska delegatka, ki se je zasedanja udeležila. Pravila je o svojem srečanju z našo ljubo Kato Pejnovič in o prisrčnih dokazih ljubezni naših sester z juga napram nam = Slovenkam. Povedala nam je, da bučno sledijo naši borbi in se srčno veselijo vsakega našega uspeha. Izročila nam je njihove borbene pozdrave =

in govorila tako toplo in prisrčno o njih, da =
smo začutile tesno povezanost s svojimi junaški-
mi sestrami.

VSE ANTIFAŠISTIKE PODVOJIMO SVOJE NAPORE V NAROD-
NO OSVOBODILNEM BOJU !

TOVARISICE
nam pišejo

Tako svobodo nam prinašajo "švabobranci" !

Bilo je zgodaj zjutraj, ko so v našo vasico =
nenadoma pridrveli kamijoni. Prédno smo se zaved-
li je že bila hiša, katero sedaj vidiš, vsa obko-
ljena od belogardističnih in nemških psov, mi je
pripovedovala stara Kraševka. Zaprli so vsa vira-
ta, vse dohode in preplašene stanovalce vrgli v
eno sobo. Nato so celo stavbo polili z bencinom=
in zažgali. Med groznimi kriki, ki so pretresli-
celo vas in katerih ne pozabimo nikoli, je zgore-
la vsa družina. Mož, žena, hčerke z dvema nedolž-
nima otročičima od treh do štirih let, ter dekle
in mož, katera sta pri hiši pomagala.

V grozi in obupu je ženica sklepala roke in
trepetaje gledala pogorišče, ta nemi prizor groz-
nega trpljenja, ki kliče po maščevanju. Onemela-
sem v grozi in neizmerna bolest mi je stisnila =
srce ob spominu na ubogo družino. Spomnila sem =
se lepih nedolžnih otrok, kateri so z mano ob
zadnjem obisku tako prijetno kramljali. Spomnila
in primerjala sem jih s svojimi nebogljenčki, sti-
snila sem pesti in prisegla, da ne odnehamo vse-
dotlej, dokler ne dosežemo cilja, kateri je, že =
tako blizu.

Isti dan sem prisegla maščevanje vseh slovenskih žrtev ter smrt vsem izvržkom slovenskega = naroda - švabobrancem ter nemškimi pson.

Vsem tistin, ki do danes še ne vedo, kdo so Rupnikovi izdajalci in nemški okupator za nas = Slovence, naj jim bo zgoraj navedeni primer v = dokaz.

K r a š k a N u š a .

MATI partizanu - prostovoljcu!

Sin moj, danes praznuješ sedemnajsti rojstni dan. In že nekaj mesecev se nahajaš med vrstami naših borcev, borcev za pravico in svobodo! Molčal si! Molče si odšel kamor te kliče dolžnost. Stojiš v vrstah, ki dvigajo glas za pravico in svobodo! Otrok si še - in vendar cel mož. Čutil si z nami vred na lastnih plečih preganjanje. In zavedaš se, da je nastopil sveti trenutek - borba za osvoboditev - in da ne smeš manjkati v vrsti. Odšel si, ne da bi povedal. Vedela sem kam si šel, vendar sem bila v skrbeh - materinska = skrb. Nenadoma pa si mi poslal nogavice, da jih operem in v nogavicah listek rekoč: "Mama, odšel sem tja, kjer je zame mesto. Bodi pozdravljena in poljubljena!" Neizmerno sem bila vesela. Zavedaš se sin proletarke, da je odločilni trenutek. Deliš s tovariši trpljenje in veselje a plačilo bo neizmerno bogato - narod slovenski bo osvobojen. V mislih sem pri tebi in tovariših, spremljam vas. Vročja želja mi kipi v srcu in za voščilo ti jo kličem: "Bodi čvrst in hraber in ne nehaj borbe dokler ni uničena vsa = sovražna sila, poteptana = vsa krivica, slovenskemu = narodu priborjena svoboda in pravica!

Sinko moj in tovariši vsi, ni daleč ta sveti trenutek. Stojimo na zadnji stopnici pred vrati velikoga vstajenja. Naša beseda, ki je bila prezrta in zaničevana, naša zemlja, ki je prepojena s krvjo lastnih sinov trpinov, bo odrešena! In s slovensko besedo na slovenski zemlji bomo postavili spomenik zgodovini, ki jo do danes svet ni ma. Prepričana sem, da ta dan ni več daleč, ko se boste srečni domov vrnili. Cutim tudi tvoje vrnitev, sinko moj. Prišel boš na tih. Iznena dil me boš na vratih s klicem: "Mama, borci smo se vrnili, vsem pravico in svobodo priborili." Srečna, presrečna tvoja mati in ves narod na osvobojeni slovenski zemlji.

Prisrčno Te poljublja Tvoja

mati (Vladimira Kras)

Z V i p a v s k e g a.

Kako ljubimo našo vojsko.

Ob 26 letnici Rdeče Armade smo Vipavke nabrale okrog 90 kg krofov, ki so jih napekle naše požrtvovalne žene. V jerbasih smo jih nesle naši brigadi Ivana Gradnika, ki je bila ravno takrat pri nas. Borci so bili zelo veseli. Posebno so bili veseli tega darila Rusi, ki jih je bilo okrog en bataljon in ki imajo svojega ruskega komandanta. Skupaj z nami so peli pesem "Čez gore....". Tako prisrčno so nas sprejeli, kot znajo le naši partizani.

Prav tako kot znamo Vipavke ljubiti svojo vojsko, znamo tudi sovražiti nemške bandite in domače izdajalce.

V i p a v k a - V o l g a.

Z G o r i š k e g a .

Kako smo praznovala 8. marec.

Letošnji 8. marec je bil velik praznik za goriske žene. Praznovala so ga v veliki ljubezni do naše vojske. Po vseh vaseh so prirejale nitinge z igrani, recitacijami, prepevale so naše = borbene pesmi. Po glavnih cestah so pisale naše = parole, raztresle slovenske zastavice z rdečo = peterokrako zvezdo. Na vseh gričih so goreli = kresovi in opominjali daleč naokrog, da je 8. marec praznik vseh borbenih žena. Na prireditve so povabile naše partizane, jih lepo sprejele in = pogostile tako, da je tudi = vojska čutila = praznik naših žena.

G o r i š k a P e t r a .

Tudi iz ostalih okrožji smo prejele poročila o pravitako svečanem praznovanju 8. marca.

(Opomba uredništva.)

I z B r d .

Z veliko ljubeznijo smo šle na delo, ko je = bil razpisan nabiralni mesec za naše bolnice. = Trudile smo se, in nabrale kar smo največ mogle za naše ranjene borce. S kako ljubeznijo so žene dajale vse, kar so le mogle za našo vojsko, ne morem popisati.

Vedite borci, čeprav je skromno darilo, toda res iskreno. To vam pošiljajo briške žene.

Š m a r n i c a .

S T o l m i n s k e g a .

V zadnjih dneh je okupator pri nas pričel z novo taktiko. Aretacije, požigi so na dnevnem redu. Ti banditi skupaj z domačimi izvržki hočejo

zatreti borbeni polet na Tolminskem. Toda zaman. Prepozni ste !

Dobro se zavedano nujnosti naše narodno osvobodilne borbe in stopale bomo po stopinjah, ki = so jih nam načrtali stari tolminski puntarji .

T o l m i n k a .

I d r i j č a n k e .

O našem okrožju prav malo veste. Toda tudi če nismo pisale, smo vedno delale tako kot vse ostale. Pletle smo, in smo samo nogavic dale 240 parov našim borcem. Beremo, šivamo in kuhamo za naše borce, v katerih gledamo svoje rešitelje.

Tudi naši narodni oblasti nudimo vso pomoč, = saj smo tudi žene v odborih, kjer vršimo pravtako svoje dolžnosti kot naši tovariši.

Organizirale bomo delovne čete in obdelale tudi poslednji košček naše svete zemlje.

Iz Idrijskega okrožja.

DEKLETA IN ŽENE ! PLUG V ROKE ! VSA NAŠA ZEMLJA
MORA BITI OBDELANA ! - ORGANIZIRAJMO DELOVNE ČETE !

I z B a š k e g a .

V januarju se je vršila v našem okrožju prva okrožna konferenca SPZZ. Navzoče so bile vse aktivistke. Domačinke vasi, kjer se je konferenca vršila, so v ta namen lepo okrasile dvorano z zelenjem in napisi.

Ob 11. uri dopoldne se je vršilo zborovanje, katero je otvorila tovarišica Marjetka in počela besedo tovarišu Janku. Z ognjevitimi besedami = nam je orisal velike uspehe naše hrabre vojske = ter naših zaveznikov. Lepo je govoril o maršalu =

tovarišu Titu in o herojskih uspehih, katere ža
nje NOV dan za dnem pod vodstvom našega Tita. Na
glasil je naglo napredovanje Rdeče Armade ter =
veliko pomoč, katero nam nudijo zavezniki. Po =
sebnost navdušenje je zavladao v dvorani, ko je
govoril o AVNOJ-u in naši novi vladi Nacional =
nem Komitetu Osvoboditve Jugoslavije, ter o od =
lokih sklenjenih na drugem zgodovinskem zasedan =
ju AVNOJ-a. Iz vzklikov navdušenja in žarečih =
oči si lahko spoznal koliko žena čuti z našo vo =
jsko.

Tovarišica Ivanka nam je podala in orisala =
položaj žene v preteklosti, današnjo borbo ter
naše dolžnosti v današnjih dneh. Navedla nam je
par primerov naših sester z juga ter vzhoda, in
nas pozvala, da tudi me sledimo njihovem vzgle =
du.

Govor tovariša Janka in tovarišice Ivanke je
bil večkrat prekinjen z navdušenimi vzkliki in
ploskanjem. Nato je sledilo poročilo o delu. Vsa
ka rajonska sekretarka je podala poročilo o svo =
jem rajonu. Za poročili je sledila debata. Sko =
raj vsaka je imela kaj povedati ali pripomniti.
Sklenile smo vse enoglasno, da bomo podvojile =
našo aktivnost, da bomo pritegnile v našo orga =
nizacijo še tisto malo število žena in deklet,
ki še danes stoje ob strani, da se ne bomo ustra =
šile nobenih žrtev ter da bomo tako tudi me č =
prinesle svoj delež k skorajšnji zmagi.

Konferenca se je zaključila s prepevanjem =
narodnih pesmi. Razšle smo se srečne in vesele =
s novimi načrti za nadaljne delo.

M i c a .

I z I s t r e .

Tudi me se danes oglašamo. V imenu Istrank =

vam bom povedala tudi jaz nekaj. Nam se pozna 25 letno zatiranje fašizma. Naša Istra je že po svoji narodi precej siromašna. V prilikah, v kakršnih smo živeli toliko časa, se je ta beda še bolj povečala. Nismo imeli šol, kar se nam tudi zelo, zelo pozna. Naša organizacija SPŽZ je tudi pozneje prodrla k nam kot v ostale čele Primorske. Z veseljem smo se oklenile dela. Danes je pri nas že mnogo boljše. Prihajajo partizani, prinašajo nam čtivo in počasi se izobražujemo tudi mi. In danes se prirejajo sestanki v Istri, katerih se udeležijo do 60 žena.

Me vse ljubimo našo vojsko in ker za enkrat ne znamo drugače pomagati in sodelovati v naši narodno osvobodilni borbi, nudimo vso pomoč našim borcem.

Tovariško vas pozdravlja

I s t r a n k a .

Pismo 14 letnega dečka, ki ga je pustil svoji materi pred odhodom v partizane .

Predraga tovarišica mama!

Z bolečino v srcu te zapuščam samo z mojim malim bratom. Očeta imamo v Nemčiji in tam strada in ga preganja nemška zver.

Kliče me dolžnost zavednega Slovenca in tudi premišljajoč te rane v naši družini, grem z veselim srcem med naše tovariše, v boj za našo zlatosvobodo, ki bo v najkrajšem času zasijala. Mlad sem in s tem, da stopam med partizane naj bode to vzgled vsem ostalim.

Za spomin tvojega sina ti pustim slike, s partizanskim pozdravom se ločim od tebe draga mama.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Tovariš I v o .

KULTURNI VEČER

NA PRVI POKRAJINSKI KONFERENCI SPŽZ.

Ob 8 uri zvečer so priredile lep, zares lep = kulturni večer. Vsako okrožje je nastopilo s svoji mi točkami. Neizbrisno mi bo ostala v spominu tovarišica Tržačanka, ki je v svoji prekrasni narodni noši z velikim šopom rdečih nageljev na prsih = deklamirala Gregorčičev " Naš narodni dom ". Sprostita se je prvič po dolgih letih zatajena slovenska beseda. Vse zborovalke smo občutile njeno srečo, vse smo občutile težo, ki je težila ta del = slovenskega naroda toliko let. Beseda Tržačanke = je plavala po dvorani je trkala na duše. Mnogo = deklamatoric sem že slišala v življenju, ali nikoli še nisem slišala deklamirati s takim nedopovedlji vim zanosom.

Ganljiv je bil prizor matere in sina, ki ga je naštudiralo pivško okrožje. Tovarišice iz pivškega okrožja so tudi plesale hrvaško, bosansko in = partizansko kolo. V krasni slovenski, hrvaški, macedonski, črnogorski in srbski narodni noši so = prikazale v kolu bodočo federativno Jugoslavijo.

Brezhibno je odpel mešani zbor vipavskega okrožja " venček narodnih pesni ". Tovariši iz tega = okrožja so predvajali drugo sliko iz Cankarjevega " Hlapca Jerneja ". Tovarišice pa so kot kozakinje plesale kozaško kolo. Tovarišica s Krasa nam je z mehkim glasom zapela pesem " Slovenka sem ".

Čudno se zdi človeku, ko sliši na Primorskem "slovensko pesem", ki se svobodno razlega in zdi se mu, da vse tisto, kar je tlačilo Primorsko 25 let ni bilo res, da so bile le grozne sanje.

Vse pozornost občinstva sta pritegnili Tržačanki, oblečeni sta bili v bogato vezene narodne noše. Peli sta v dvospevu "Tarna noč se je storila" in

"Mi smo ubežniki, mi smo izgnanci". Še dolgo po tem so mi zvenele ^{v usealih} besede "kmalu, kmalu nas pokliče Trst in Gorica,

in maščevana bo Bazovica,
v zarji krvavi nebo žari.

Deklamirale so "V pepelnični noči" od Gregorčiča in "Mi vstajamo" od Aškerca.

Naštudirale so še celo vrsto točk, ki nam pričajo o njihovi delavnosti in o njihovi žeji po slovenski besedi. Radi pozne ure jih nismo mogle več predvajati.

Program se je zaključil s solospевom tovarišice s Tolminskega okrožja. Z lepim, visokim glasom je odpela večno lepo "Sonjo".

Z nepopisno mirnostjo in tihim duševnim zadovoljstvom sem odhajala s tega kulturnega večera, ki mi je jasno pokazal, da se ni dotaknil fašizem, ki je gospodaril na tej zemlji 25 let srca slovenske žene.

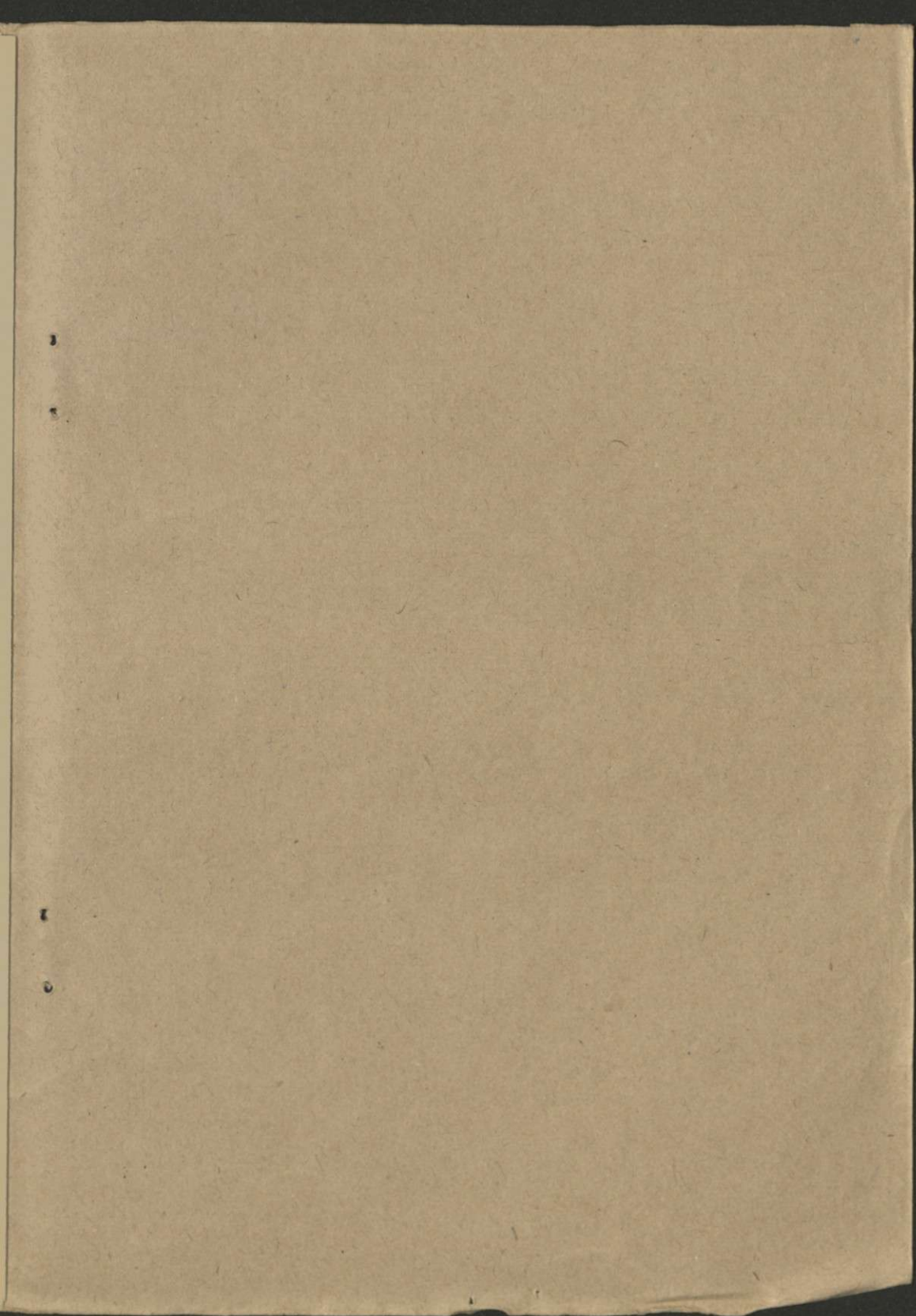
M a r a .

VSEM TOVARIŠICAM!

Javljamo vam, da bodo rezultati tekmovanja za nabiralni mesec objavljeni v prihodnji številki = Slovenke. Do danes še nismo prejele poročil iz vseh okrožji, zato tudi ne moremo objaviti uspehov.

Smrt fašizmu - svoboda narodu !

Pokrajinski odbor SPŽZ
za Primorsko.



TEHN IKA
O A F
SABOTIN

Cena 2.- Liri